

ΕΙΛΑ

ΜΑΡΙΟΣ
ΜΑΖΑΡΗΣ
Schoolmarius

να

104
αληθινές ιστορίες
χονεικότητας

Ψηλώσουμε

ΜΑΖΙ

Εικόνες: Missy Merida

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ



*Αφιερωμένο σε όλους τους γονείς
που δεν ξεχνούν πως έχουν παιδιά μέσα τους
και σε όλα τα παιδιά που άδελιά τους
έγιναν οι γονείς του εαυτού τους*

Πρώτη έκδοση Μάιος 2024

ΚΕΙΜΕΝΟ Μάριος Μάζαρης
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ Missy Merida
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ Μαρία Γονιδάκη
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΙΩΝ Μαρία Παναγοπούλου
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ Ντίμη Μηλιώρη

© 2023, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**
και Μάριος Μάζαρης

ISBN 978-618-03-3985-7
ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83985
Κ.Ε.Π. 6072, Κ.Π. 19774

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα
τηλ.: 211 3003500, fax: 211 3003562
metaixmio.gr • metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση

Ασκληπιδίου 18, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

Βιβλιοπωλεία ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

- Ασκληπιδίου 18, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562
- Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα
τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

★
Ελα

ΜΑΡΛΟΣ
ΜΑΤΖΑΡΗΣ
Schoolmarius

να 104
αληθινές ιστορίες
χονεϊκότητας

Ψηλώσουμε

ΜΑΖΙ

Εικόνες: Missy Merida



ΜΕΤΑΙΧΜΙΘ



Περιεχόμενα

Έλα να ψηλώσουμε μαζί 7

ΑΠΟΔΟΧΗ

Στις μύτες των ποδιών.....	11
Ποιος είμαι εγώ που θα.....	12
Εσύ δεν έχεις παιδιά, δεν ξέρεις,...	14
Τι όνομα θα του δώσετε;.....	15
Θέλουν ή πρέπει;.....	17
Όλοι δεν αγωνιζόμαστε;.....	19
Γιατί δεν μας έμαθαν να μας αγαπάμε; ..	21
Το παιδί της τάδε.....	22
Τι μυξοκλαίς ολόκληρος άντρας;.....	24
Γιατί δεν μας έμαθαν να πιστεύουμε σε εμάς;.....	26
Γιατί το μεγαλώνετε έτσι;.....	27

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

Το αερόστατο.....	31
Μη γίνεσαι παιδί.....	32
Όσο είσαι στο σπίτι μου.....	33
Σιγά το πράγμα!.....	35
Δεν θα σ' αγαπάω αν.....	37
Καλές κουβέντες.....	39
Η κυρία πέθανε.....	41
Πώς γίνεται να μη φοβάσαι;.....	43
Δεν θα μου λείψεις!.....	45
Σου δείχνω εμπιστοσύνη.....	48
Είναι λάθος που με πείραξε;.....	49

ΣΩΜΑ

Ανέβα στις πλάτες μου!.....	53
Έλα έξω, θα πνιγείς!.....	54
Το παιδί δεν είναι megabytes.....	55
Γιατί το νιώθω τόσο έντονο;.....	57

Αλήθεια, τη φίλησε!.....	59
Το παιδί σας έχει αυτισμό.....	60
Θα του μιλήσω όταν είναι έτοιμο!.....	63
Δεν μας αφορά το σώμα σου.....	65
Γιατί είναι γυμνοί;.....	67
Μα καλά, δεν ντράπηκε;.....	69
Μαζί κοιμάστε ακόμη;.....	71

ΓΙΟΡΤΗ

Άλματα.....	75
Ένα βραχάκι τη φορά.....	76
Δεν πίστευα ότι θα έγραφε ποτέ.....	78
Μην ξεχνάς να ρωτάς την καρδιά.....	80
Θέλω το παιδί μου ν' αγαπήσει το σχολείο.....	81
Αλλιώς, θα μου φέρει κάρβουνα!.....	84
Παιδιά χαρίζονται!.....	86
Πάλι σ' εμένα έτυχε!.....	88
Δεν αγοράζονται όλα!.....	89
Πού είναι η νονά μου;.....	91
Πιστεύω ότι μπορείς!.....	94

ΤΥΨΕΙΣ

Πριονίζοντας κλαδιά.....	97
Βάλε μου εσύ βαθμό.....	98
Χρόνος μαζί.....	99
Παιδί χωρίς ηλικία.....	101
Πες μου γιατί φταίω.....	103
Αφού δεν τη βλέπω ποτέ.....	105
Δεν ήξερα ότι μπορώ.....	106
Δεν ζήτησα αδελφάκι.....	108
Το παιδί μου είναι έτοιμο;.....	110
Άλλα παιδιά θα σε λένε μαμά!.....	112
Τι ανάγκη έχεις εσύ;.....	114

ΣΧΟΛΕΙΟ

Κατέβα απ' την καρέκλα.....	117
Μην ακούς τη δασκάλα.....	118
Όχι σχολείο το καλοκαίρι!.....	119
Για πες, δάσκαλε... ..	121
Γιατί δεν αγαπούν το παιδί μου;.....	122
Δεν είσαι το παιδί σου!.....	124
Μη δίνετε άλλη μασημένη τροφή!.....	126
Το παιδί μου δεν είναι έτοιμο.....	128
Μην τυχόν και καθίσεις δίπλα του!.....	130
Ναι, αλλά δεν είμαι ο καλύτερος;.....	132
Με τον βαθμό στο στόμα.....	134

ΣΧΕΣΕΙΣ

Κάνε σκαμνάκι.....	137
Άντε στον πατέρα σου.....	138
Μαμά, μπαμπά, μη φοβάστε!.....	140
Μπαμπά, είσαι όμορφη!.....	142
Σχολείο και για τους δυο.....	143
Νιώθω ένα βάρος!.....	145
Θες να το κακομάθεις;.....	147
Ο μπαμπάς κινδυνεύει;.....	149
Γιατί; Είμαστε οικογένεια;.....	150
Στης μαμάς ή στου μπαμπά;.....	152
Από σένα πήρε.....	154

ΛΑΘΗ

Ο πύραυλος.....	157
Έλα να μάθουμε τα λάθη.....	158
Ζήτα μου συγγνώμη.....	159
Δεν σου επιτρέπω να θυμώνεις.....	161
Γιατί μπορούν οι άλλοι;.....	163
Δεν θέλω τα ψέματα.....	164
Αφού το κάνουν και οι άλλοι!.....	166
Δώστε τη σημαία σε άλλον.....	168
Το παιδί μου απέτυχε!.....	170
Δεν ζήτησα τη γνώμη σου.....	172
Γιατί έχει ανάγκη τα όρια.....	174

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Σαν τρενάκι λούνα παρκ.....	177
Χτύπα τον κι εσύ.....	178
Βγάλε το παιδί από τη γυάλα.....	179
Θέλω να ξέρει ότι προσπαθώ.....	181
Ο υπάλληλος στην ταβέρνα.....	182
Θα κολυμπάμε αγκαλιά.....	184
Τα καταστήματα.....	185
Ο κύριος της καλημέρας.....	187
Δεν καλώ όποιον θέλω;.....	189
Η αστυνομία.....	192
Με είπε γκέι.....	193

ΚΟΣΜΟΣ

Πάνω σε ταράτσες.....	197
Κοίτα να ξεστραβωθείς.....	198
Ξεδιαλέγω με το χέρι.....	200
Παππού, γιαγιά!.....	201
Δεν ζούμε για να κρίνουμε.....	204
Πόσα θες να αδυνατίσεις;.....	205
Μου άνοιξε τα μάτια.....	207
Είναι δικό σας το παιδί;.....	209
Ο μπαμπάς έτρεχε πολύ.....	211
Παππού, με θυμάσαι;.....	213
Για όλα εγώ φταίω!.....	215

Είσαι χωρίς να το ξέρεις

Έλα να μ' αγκαλιάσω.....	219
Όταν η μαμά λείπει.....	220
Θα σε πάρω όταν φτάσω.....	221
Δεν σ' αγαπώ.....	224
Δεν αντέχω να βλέπω παιδιά.....	226



Μία τόσο μικρή λέξη, κι όμως κανένας δεν μας την είπε. Έλα να σου μάθω τι σημαίνει να είσαι γονιός, έλα να σου δείξω πώς γίνεται, έλα να με ρωτήσεις, να σε ρωτήσω, να ανταλλάξουμε σκέψεις και πληγές και φόβους κι απορίες, μήπως τα λύσουμε. Συνηθίζουμε να λέμε πως δεν υπάρχουν εγχειρίδια γονεϊκότητας, πως κανένας δεν ξέρει τα σωστά και τα λάθη πριν γίνει γονιός ή είναι δύσκολο να αποφύγει τα λάθη όταν γίνεται. Εγώ συνηθίζω να λέω πως δεν υπάρχουν σωστά και λάθη. Υπάρχουν αυτά που προσπαθείς πολύ να πετύχεις, αυτά που βγαίνουν αβίαστα από μέσα σου κι αυτά που στο τέλος της ημέρας ξέρεις ότι δεν έπρεπε να κάνεις, αλλά πάει τώρα, τα έκανες, το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω.

Προσωπικά, δεν πίστευα ποτέ ότι θα έγραφα αυτό το βιβλίο. Δεν περίμενα ότι θα γινόμουν κι εγώ μέρος του ποταμού. Φοβόμουν το κολύμπι πολλά χρόνια. Πολλοί το φοβούνται. Γιατί οι γύρω το θεωρούν αυτονόητο ότι θα μάθεις εύκολα. Έλα, πέσε και κολύμπα. Προσπάθησε να επιπλέεις. Κούνα χέρια και πόδια, ντε, τι κάθεσαι; Πολλοί γονείς νιώθουν πως απλώς επιπλέουν, άλλοι πνίγονται, λίγοι αισθάνονται άνετα με το κολύμπι. Άργησα να καταλάβω τι σημαίνει να είσαι γονιός. Είσαι αυτός που ψάχνει συνεχώς ένα σωσίβιο. Ποιες λέξεις να πω, ποιες πράξεις να μου δικαιολογήσω, μην πληγώσω, τι παιδί θα μεγαλώσω, σε τι κόσμο, με τι τρόπο, μόνο εγώ ξέρω τι περνάω, πόσες θυσίες και πόσα σωσίβια γύρευα. Στο κάτω κάτω, δεν φταίμε εμείς που δεν γεννηθήκαμε έτοιμοι, ούτε οι γονείς μας, που δεν μας προετοίμασαν. Κι αυτοί από ένα πέσε και κολύμπα προήλθαν. Στο τέλος της ημέρας,

όλες μας οι προσπάθειες να κολυμπήσουμε καταλήγουν σε ένα πελώριο τόσα ήξερα, τόσα έκανα, που σταματάει την κουβέντα. Ή μήπως την αρχίζει;

Οι εικόνες, οι εμπειρίες, οι αναμνήσεις που είχα ως παιδί ήταν δύσκολες. Οι γονείς μου προσπαθούσαν να είναι γονείς, περισσότερο, όμως, ένιωθα ότι εγκλωβίστηκαν από νωρίς στο κοινωνικό σύστημα που τους ήθελε να ΓΙΝΟΥΝ γονείς, προτού αποφασίσουν ΑΝ ΘΕΛΟΥΝ. Σκεφτόμουν, έτσι είναι παντού; Με τόσες δυσκολίες ξυπνάνε και κοιμούνται οι άνθρωποι, με τόσα σώματα που παλεύουν να επιπλέουν; Η μητέρα μου συνήθιζε να μου λέει να μη θαυμάζω τις άλλες οικογένειες, καμιά δεν είναι ποτέ ευτυχισμένη, μην κοιτάς τι δείχνει, όλα τα σπίτια κρύβουν τις ίδιες δυστυχίες, σε πλήρη αντίφαση με τον Τολστόι που έγραψε πως τα σπίτια μοιάζουν στις ευτυχίες τους, καθένα, όμως, ζει τη δυστυχία με τον δικό του μοναδικό τρόπο. Είναι, όμως, δυστυχία η γονεϊκότητα ή η παιδική ηλικία;

Δεν είναι. Τουλάχιστον, δεν θέλουμε να είναι. Υπάρχουν, ωστόσο, τρεις τρόποι να το διαπιστώσεις. Κάνοντας στα παιδιά σου τα ίδια λάθη που έκαναν με σένα οι γονείς σου, οι φροντιστές, ο περίγυρος, κάνοντας όλα τα σωστά ή κάνοντας αυτά που ευχήθηκες πολλές φορές να έχουν μοιραστεί μαζί σου. Να γίνεις δηλαδή ο γονιός που είχες ή αυτός που θα ήθελες να έχεις. Στα μάτια μου, βέβαια, υπάρχει κι ένας επιπλέον τρόπος να ζήσεις: Να γίνεις το παιδί που δεν ήσουν, που δεν έζησες, ή να παραμείνεις. Να διατηρήσεις μια παιδικότητα, να τη γιατρέψεις, να την αγκαλιάσεις, να γίνεις εσύ το παιδί σου.

Γιατί, ναι, η πρωταρχική γονεϊκότητα που καλείσαι να βιώσεις είναι αυτή του παιδιού μέσα σου, του καλά κρυμμένου εαυτού σου. Είσαι γονιός- ακόμα κι αν δεν έχεις άλλα παιδιά, έχεις εσένα. Κι αυτό το παιδί μέσα σου δεν σου χαρίζεται. Θέλει τη στοργή που του στέρησαν ή αυτή που συνήθισε να έχει.

Αυτό το βιβλίο είναι γεμάτο ιστορίες στοργής, τρυφερότητας, αγκαλιάς. Είναι γεμάτο αληθινές ιστορίες που συνηθίζω να παρατηρώ γύρω μου, σε φίλους, είναι κουβέντες που κάνω και κουβαλάω, και θέλω να τις δούμε και μαζί. Άτυπα χωρισμένες σε δέκα κατηγορίες, αν και η καθεμιά μπλέκεται μέσα στην άλλη ή οδηγεί σε χίλιες άλλες. Κάθισε να τις δούμε μαζί. Κάνε μια πρώτη στάση. Αναρωτήσου με ποιο πρόσωπο κάθε ιστορίας μπορείς να ταυτιστείς περισσότερο. Συνέχισε. Βοήθησε τον εαυτό σου να μπει μέσα στα παπούτσια πολλών άλλων. Γράψε τις σκέψεις που σου άφησε κάθε ιστορία ή μια υπόσχεση προς τον εαυτό σου. Ίσως αγαπήσεις κι εσύ λίγο παραπάνω το παιδί μέσα σου, όπως κι εγώ. Ίσως φτάσεις στα ίδια συμπε-

ράσματα ή σε άλλα. Ίσως δεν χρειάζεται να βγαίνει πάντα ένα επιμύθιο από κάθε παραμύθι. Αλλάζουν πολύ οι ιστορίες όταν αλλάζεις θέση. Το σίγουρο είναι ότι, στο τέλος, κάτι θα αλλάξει μέσα μας. Ίσως και έξω μας.

Σε αυτό το σημείο θέλω να ευχαριστήσω όλους τους ανθρώπους που συναντήθηκαν οι δρόμοι και οι σκέψεις και οι κουβέντες μας: τον Σπύρο, τον Κώστα, τη Μάρω, τη Γεωργία, τη Μαίρη, τη Δέσποινα, τον Γιάννη, τη Θοδώρα, τον Ανδρέα, τον Στέφανο, τον Κυριάκο, τον Χρήστο, τον Νικόλα, τον Στέλιο και τον Γρηγόρη, τον Δήμο, τον Θοδωρή, τον Δήμο, τους γονείς πολλών μαθητών και μαθητριών μου, την Αλεξάνδρα, τη Ζωή, τη Βάσω, την Ελπίδα, αμέτρητα πρόσωπα ακόμα, που μέσα εδώ υπάρχουν οι ιστορίες τους, μέσα στην καρδιά μου οι λέξεις και οι αγκαλιές που έχουμε μοιραστεί μέσα στα χρόνια, όλα εκείνα που με έκαναν να τους κουβαλάω μαζί μου και να ξέρω πάντα πως είναι κοντά μου. Θα τους πάρω όλους μαζί, μαζί και όσους είναι έτοιμοι γι' αυτό το βήμα, θα ενώσουμε τα χέρια, όπως κάνουν όσοι θέλουν να πραγματοποιήσουν μαζί ένα ταξίδι, μια εκδρομή ή έναν νέο κόσμο. Θα ανέβουμε σκαλί σκαλί ή τα πόδια μπορεί να σηκωθούν μερικούς πόντους από τη γη μόνα τους. Έλα λοιπόν, δώσε μου το χέρι, κι εσύ, παιδί, κι εσύ, μεγάλο παιδί, έλα...

να Ψηλώσουμε
ΜΑΖΙ



Μάριος Μάτσαρης



Αποδοχή

στις μύτες των ποδιών

Κάποτε ήσουν τόσο μικρός/τόσο μικρή, που δεν έφτανες καλά καλά τον πάγκο της κουζίνας, σήκωνες το σώμα σου στις μύτες των ποδιών για να φτάσεις ένα βάζο με μπισκότα στο παραπάνω ράφι ή ένα παιχνίδι καλά κρυμμένο. Τώρα εξασκήθηκες στο να στηρίζεσαι στις μύτες, είναι σαν μικρές δοκιμές να σηκωθείς από το έδαφος ή μια πρώτη γνωριμία με το ύψος που θες ν' αποκτήσεις. Τόσο όσο, δειλά, να είναι μαλακή η πτώση με πέλματα γυμνά στο δάπεδο της κουζίνας.

Ο πρώτος τρόπος να ψηλώσεις προϋποθέτει να μάθεις τον λόγο: μια εγκυμοσύνη είναι λόγος να ψηλώσεις; Ζούμε ακόμα στην εποχή που η ΖΩΗ αποκτά νόημα μόνο όταν φέρνει άλλη ζωή στη ζωή; Ένα παιδί που έρχεται στον κόσμο σε μαθαίνει να παίζεις άμυνα ή σε φέρνει σε επαφή με ένα βουνό τύψεις. Τύψεις όταν δεν έχεις παιδιά, τύψεις που έχεις ένα και όχι δύο, δύο και όχι τρία, που γεννήθηκε πρόωρα, που φοβάσαι να το πιάσεις στα χέρια σου και, μη φοβάσαι, δεν θα σπάσει το μωρό, πιάσ' το καλά, και δώσ' του το όνομα των παππούδων και των γιαγιάδων. Είσαι στη φάση που δεν ξέρεις τι πρέπει να αποδεχτείς και τι όχι, δεν ξέρεις αν καλά καλά ήθελες παιδί, εδώ δεν ξέρεις αν αγαπάς εσένα, θα ξέρεις αν αγαπάς ένα νέο πλάσμα;

Η αποδοχή είναι σαν την προσπάθεια να πιάσουμε το βάζο στο πάνω ράφι: Νομίζουμε ότι εξαρτάται από τα βάζα με το γλυκό που φτιάχνει κάποιος άλλος και βάζει ψηλά, για να μην τα φτάσεις. Ξέρεις κάτι όμως; Η αποδοχή ξεκινάει από το δάπεδο το ίδιο. Αποδέξου ότι τα πέλματά σου είναι γυμνά, πατούν στη γη, ή μάθε τα να πατούν. Θα ψηλώσεις αφού πρώτα μάθεις να στέκεσαι καλά.

Ποιος είμαι εγώ που θα...

Μας μεγάλωσαν από μικρούς με φράσεις όπως: «Τι θα πει ο κόσμος;», «Τι θα πει η κοινωνία;», «Δεν ντρέπεσαι να τα κάνεις αυτά και να μας συζητάει η γειτονιά;». Τις ακούγαμε πολλές φορές τη μέρα σε επανάληψη και ως απάντηση για τα πάντα, το τελευταίο ή το πρώτο επιχείρημα. «Φάε, μη λέει ο κόσμος ότι δεν σε ταΐζουμε!»,

*Ποιοι είναι
για σένα ο κόσμος;*

«Γράψε, μη λέει ο κόσμος ότι είσαι τούβλο!», «Διάβασε, μη λέει ο κόσμος ότι δεν ασχολούμαστε με το σχολείο!», «Δεν θα βγεις έξω να σε δει έτσι ο κόσμος!», «Ντύσου, μη λένε ότι δεν νοιαζόμαστε για σένα!». Από μικρούς μας μαθαίνουν ότι ο κόσμος ασχο-

λείται επικριτικά μαζί μας σε κάθε έκφανση. Και μαντέψτε... τελικά το κάνει, επειδή και αυτός γαλουχήθηκε με την ίδια νοοτροπία και το θεωρεί φυσιολογικό, με την ίδια και οι γονείς που την αναπαράγουν, και μαζί ένα αίσθημα ντροπής.

Να ντρεπόμαστε για όλα, το βάρος, το σώμα, το ντύσιμο, τις επιλογές, τους/τις συντρόφους, τις επιτυχίες και τις αποτυχίες μας – «Μην τα λες και σε ζηλεύουν», «Μην τα κρύβεις και σε περνάνε για θύμα», «Μη μείνεις ανύπαντρος/-η», «Μην κάνεις παιδιά», «Μην κάνεις μόνο ένα παιδί», «Γιατί κάνεις πολλά;». Τελικά, τι είναι ο κόσμος στον οποίο ερχόμαστε να ζήσουμε; Ένας επικριτικός, κακός κόσμος με μόνη πρόθεση το κακό μας ή με αδυναμία να αγαπήσει τον εαυτό του, γιατί του έμαθαν από την αρχή της ζωής του ότι δεν έχει επιλογές, παρά μόνο να ακολουθεί τις γνώμες των άλλων; Κι αυτός κρίνει, γιατί θεωρεί ότι κι ο ίδιος θα κριθεί.



Φέρεται άσχημα για να προλάβει ή επειδή δεν μπορεί να εξηγήσει πώς κάποιος που αψηφά τον «κανόνα» φαίνεται χαρούμενος; Πώς μια παχουλή κυρία είναι γελαστή και υγιής, ενώ εγώ προσπαθώ συνεχώς να μείνω αδύνατη; Πώς ένα ζευγάρι

χωρίς παιδιά από επιλογή δείχνει αγαπημένο, ενώ εμένα μου έμαθαν από μικρή ηλικία μην τυχόν και δεν κάνω παιδιά, τι θα πει ο κόσμος, μην τυχόν και δουλεύω ενώ έχω παιδιά, τι θα πει ο κόσμος, μην τυχόν και δεν παντρευτούμε αν κάνουμε παιδιά, τι θα λέει ο κόσμος, μη θηλάσω, μη γελάσω, μην τυχόν και δεν βάλω μαύρα στο πένθος μου, μην τραγουδήσω στη λύπη μου.

Τι λέει ο κόσμος για σένα; Σε επηρεάζει η γνώμη του; Εσύ ασχολείσαι με τον «κόσμο» και πόσο;

Ο κόσμος που μεγάλωσε καταπιεσμένος με το «τι θα πει ο κόσμος;» θυμώνει με αυτούς που το αψηφούν, με αυτούς που ακούνε την καρδιά τους, τα θέλω τους. Και δεν μιλάμε για παραβατικές συμπεριφορές, μιλάμε για την καθημερινότητά μας, γιατί μπορούμε να μάθουμε, να διδάξουμε σε ένα παιδί τους γραπτούς και άγραφους νόμους με το παράδειγμά μας, με επιχειρήματα, με διάλογο και να ακούσουμε κι εκείνο τι έχει να πει.

Ας αποτινάξουμε αποπάνω μας το «Τι θα πει ο κόσμος;», ας αγκαλιάσουμε το «Τι θα πω εγώ στον κόσμο», κι αυτό να είναι το φως της μελλοντικής κοινωνίας.

Ας αφήσουμε στην άκρη τις αμέτρητες αναρτήσεις που μας λένε τι να κάνουμε, πώς να ζήσουμε, όλα τα κόλπα και τα τρικ για την τέλεια ζωή, για το τέλειο παιδί, για την άψογη σχέση, για το εικοσιτετράωρο που χωράει τα πάντα. Όλα αυτά το «Τι θα πει ο κόσμος;» τρέφουν. Στο τέλος της ημέρας, γεννιόμαστε και μεγαλώνουμε μόνοι μας και μόνο τον εαυτό μας οφείλουμε να ακούμε πάνω από όλους και όλα. Οι υπόλοιποι έχουν αντίστοιχα έναν εαυτό να ακούσουν και ο χρόνος είναι πολύτιμος. Μην τον σπαταλάμε με τις ζωές των άλλων. Ας μάθουμε καλά «ποιος είμαι εγώ που θα σου πω τι θα κάνεις και πώς θα ζήσεις;» κι αυτό να είναι το όριό μας στις ζωές των γύρω μας.

Τι θέλεις να θυμάσαι και τι να προσπαθήσεις;

Εσύ δεν έχεις παιδιά, δεν ξέρεις...

Σηκώστε μανίκια να τσακωθούμε! Ή, μάλλον, το ανάποδο. Να ξεκαθαρίσουμε πράγματα που καλό είναι να μη γίνονται, όπως η σχέση γονέων και εκπαιδευτικών, που δεν πρέπει να αφήσουμε να πάρει την κατηφόρα. Θέλει δου-

Με ποιον ρόλο ταυτίζεσαι περισσότερο;

λειά, εμπιστοσύνη και μοίρασμα. Θα καταγράψω εδώ μια σειρά από φράσεις γονέων που ξεφεύγουν από τα όρια (θα μπορούσα αντίστοιχα να μιλάω για φράσεις εκπαιδευτικών, απλώς το βιβλίο είναι για γονείς). Λάθη κάνουμε όλοι, κι αν κάτι εκτιμώ πολύ, είναι

η ειλικρίνεια. Ας το παραδεχτούμε λοιπόν όλοι: Η σχέση εκπαιδευτικών και γονέων δεν είναι εύκολη υπόθεση.

Θέλει πρωτίστως να ακούς τι έχει να πει η άλλη πλευρά. Να ακούς, όχι κάνοντας υπομονή να τελειώσει ο άλλος για να πεις το δικό σου, αλλά για να κατανοήσεις τι σου λέει, γιατί το λέει και κυρίως πώς. Ο εσφαλμένος τρόπος πάντα δυναμιτίζει την ατμόσφαιρα και φέρνει τον συνομιλητή σε άμυνα. Και τότε... βαριές κουβέντες θα ειπωθούν. Ακολουθούν μερικές από τις φράσεις που ακούει συνήθως ένας εκπαιδευτικός όταν λέει με εσφαλμένο τρόπο (ή και όχι) την άποψή του για ένα παιδί στους γονείς του. Ξεκινώ με την αγαπημένη μου: «Εσείς δεν έχετε δικά σας παιδιά, δεν ξέρετε!». Το αν ένας δάσκαλος/μία δασκάλα έχει ή όχι δικά του/της παιδιά, δεν αλλάζει ή επηρεάζει ελάχιστα το πώς βλέπει τα παιδιά της τάξης του.

Μπορεί κάποιος που δεν έχει παιδιά να έχει γνώμη για το μέγλωμά τους; Εμπιστεύεσαι τους ειδικούς; Εσύ σε τι ειδικεύεσαι και γιατί να σε εμπιστευτούν;

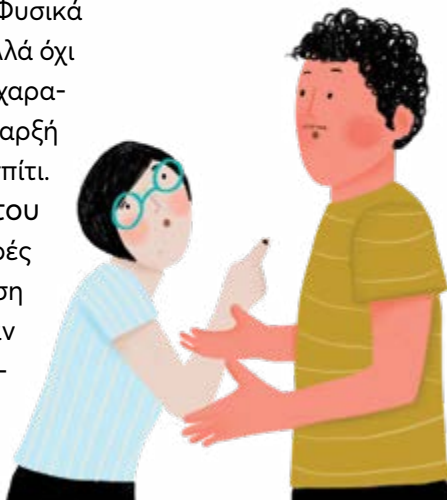
Έχοντας εμπειρία από δεκάδες και εκατοντάδες παιδιά, μπορεί να διακρίνει συμπεριφορές και να δώσει παιδαγωγικές συμβουλές. «Στο σπίτι δεν τα κάνει αυτά!» Προφανώς το σπίτι είναι ένα ασφαλές και προστατευμένο περιβάλλον. Δεν εκδηλώνει κάποιος τα στοιχεία του χαρακτήρα του όπως στο σχολείο και στην εργασία του. Οι καβγάδες με συναδέλφους, τα νεύρα κατά την οδήγηση, στις υπηρεσίες, στον δρόμο εκδηλώνονται εκτός σπιτιού. Ένα παι-

δί, λοιπόν, μπορεί να είναι αλλιώς στο σχολείο.

«Έχετε βάλει το παιδί μου στο μάτι!». Ένας εκπαιδευτικός πηγαίνει σχολείο με έναν στόχο, να βοηθήσει τα παιδιά να ενσωματωθούν, να συνεργαστούν και να μάθουν. Άλλοτε τα καταφέρνει κι άλλοτε όχι. Σίγουρα, όμως, δεν έχει λόγο να στο-

χοποιεί μαθητές! «Θα πω στο παιδί μου να μη σας δίνει σημασία!» Ακόμα κι όταν διαφωνούμε ριζικά με έναν εκπαιδευτικό, οφείλουμε να μην το μεταφέρουμε στο παιδί μας. Μπορούμε να του πούμε ότι υπάρχει κι άλλη γνώμη. Όχι «ο δάσκαλος σου λέει βλακείες!».

«Εγώ ξέρω καλύτερα το παιδί μου!» Φυσικά και ξέρει ένας γονιός καλύτερα το παιδί του, αλλά όχι σε όλους τους τομείς. Υπάρχουν στοιχεία του χαρακτήρα του που εκδηλώνονται κατά τη συνύπαρξή του με άλλα παιδιά ή αγνώστους και όχι στο σπίτι. «Θα κάνουμε υπομονή μέχρι τον Ιούνιο, του χρόνου δεν θα σας έχουμε!» Μερικές φορές η υπομονή είναι το μόνο που μένει όταν η σχέση έχει καταστραφεί. Γιατί, πιστέψτε με, ό,τι και αν ειπωθεί με τον σωστό τρόπο μπορεί να τη βοηθήσει να αναπτυχθεί σωστά και με γνώμονα το καλό του παιδιού, που είναι κοινός στόχος.



Τι θέλεις να θυμάσαι και τι να προσπαθήσεις;

Τι όνομα θα του δώσετε;

Οι πιο αστείες από τις ιστορίες που μοιραζόμαστε είναι αυτές που έχουν να κάνουν με το όνομα. Βλέπεις ανθρώπους προσδευτικούς, που σκέφτονται, συζητάνε, κοιτάνε το παρόν και το μέλλον τους με «φρέσκια» ματιά, κι όμως σκαλώνουν στο ίδιο σημείο: «Τι όνομα θα δώσουμε στο παιδί;». Εκεί θα μπουν οι γιαγιάδες στη μέση, θα μπουν οι παππούδες, και όλα θα ανατραπούν. Πρόσφατα μου διηγήθηκε τη δική της ιστορία μια

*Με ποιο όνομα νιώθεις
ο εαυτός σου;*

φίλη και αυτή θα σας μεταφέρω. Μαζί με τον σύζυγό της φέρανε στον κόσμο πριν από δύο χρόνια ένα αγόρι, το πρώτο τους παιδί. Τα ονόματα των παππούδων και των γιαγιάδων είχαν ήδη ακουστεί από τα άλλα τους παιδιά και εγγόνια.

«Ωραία» σκέφτηκαν «δεν χρειάζεται να εξηγήσουμε σε κανέναν την απόφασή μας να δώσουμε ένα όνομα δικής μας επιλογής». Και το σκέφτηκαν· έκαναν μια λίστα με ονόματα για να επιλέξουν εκείνο που πίστευαν ότι θα αρέσει στο παιδί μεγαλώνοντας. Γιατί ξεχνάμε ότι το παιδί το ίδιο θα έπρεπε με έναν τρόπο να εγκρίνει το όνομά του και όχι να αποδέχεται απλώς αυτό που άλλοι επέλεξαν για εκείνο, όντας το ίδιο άβουλο ή αμέτοχο σε αυτή τη σημαντική απόφαση. Αποφάσισαν λοιπόν, κι όσο περνούσε ο καιρός, έπρεπε να εξηγούν σε όσους τους ρωτούσαν «τι όνομα θα δώσετε στο παιδί;» το σκεπτικό τους.

Το είπαν μία, το είπαν δύο, το είπαν θυμωμένα, το είπαν χαριτωμένα, το είπαν αμήχανα, εισέπρατταν, όμως, συχνά την ίδια αντίδραση. «Δεν είναι δυνατόν να μη δώσετε ένα όνομα της οικογένειας, τώρα που συνεχίζεται και το επώνυμο», «Τι ωραία που θα ήταν να το ακούσει και ο παππούς άλλη μία φορά» και άλλα πολλά τέτοια. Οι ίδιοι, όμως, είχαν αποφασίσει να μην υποκύψουν στις πιέσεις των γύρω τους, που όσο τρυφερές κι αν φαίνονταν, ήταν πιέσεις. Όταν τελικά αποφάσισαν να το ανακοινώσουν στους δικούς τους γονείς, υπέθεσαν ότι θα έκλεινε γρήγορα το ζήτημα.

Όμως, δεν έγινε έτσι. Και οι δύο πλευρές των γονέων θύμωσαν. Γιατί χαλάμε τις παραδόσεις, γιατί τα ονόματα έχουν μια ιστορία που οφείλουμε να σεβόμαστε, γιατί αν δεν πεις το όνομα ενός δικού σου γονέα είναι σαν να μην εκτιμάς το πόσο σε αγάπησε, σε φρόντισε και σε μεγάλωσε, έχεις υποχρέωση να δώσεις το όνομά του, να τον τιμήσεις μέσα από την αθανασία που θες να του χαρί-

σεις με το παιδί σου. Υποθέτω ότι όλες αυτές είναι γνώριμες καταστάσεις, σε κάθε οικογένεια ακούγεται ένα «κάντε ό,τι νομίζετε» που συνοδεύεται από ένα μουτρωμένο πρόσωπο ή από αμήχανες στιγμές.

Τελικά, το ζευγάρι των φίλων μου δεν υπέκυψε. Επέλεξε να στενοχωρήσει τους γονείς, να στηρίξει την απόφασή του και να τους δώσει την επιλογή να μην έρ-



Το όνομα του παππού ή της γιαγιάς; Πιστεύεις ότι πρέπει να συνεχίζονται γενιά με τη γενιά; Το παιδί έχει δικαίωμα στο όνομά του;

θουν στην εκκλησία για τη βάφτιση αν δεν το αισθάνονται. Οι γονείς, όμως, πήγαν στη βάφτιση, άκουσαν το εγγόνι τους να παίρνει ένα «φρέσκο» όνομα και σιγά σιγά το δέχτηκαν. Μάλιστα, είναι όλοι πλέον αγαπημένοι, λένε «Τι ωραίο όνομα δώσατε στο παιδί!», κι αυτό μπορεί να γίνει αφορμή στο μέλλον να σκέφτονται οι επόμενες γενιές αν θα αναπαραγάγουν το όνομα ή αν θα επιλέξουν κάποιο άλλο που θα σπάσει την αλυσίδα.

Γιατί και το όνομα αλυσίδα είναι, αν το καλοσκεφτείς.

Τι θέλεις να θυμάσαι και τι να προσπαθήσεις;

Θέλουν ή πρέπει;

Τι σημαίνει να είσαι κορίτσι; Τι σημαίνει να μεγαλώνεις ένα κορίτσι; Είναι μονόδρομος η μητρότητα, είναι υποχρέωση ή επιλογή; Τι λέμε, τι μοιραζόμαστε και πώς; Μια σειρά από συζητήσεις που οφείλουμε να κάνουμε με τα παιδιά μας, αγόρια και κορίτσια, τώρα πιο πολύ από ποτέ, και να τα βοηθήσουμε να κατανοήσουν ότι το μόνο στο οποίο αξίζει να δίνουν σημασία είναι τα δικά τους θέλω και όχι της κοινωνίας που τα παρατηρεί ή τα κρίνει. Τι να πούμε, λοιπόν, σε ένα κορίτσι;

*Ποιο κορίτσι
θαυμάζεις πιο πολύ;*

Κατ' αρχάς, όλοι, άντρες και γυναίκες, έχουμε γεννηθεί από μία μητέρα. Μια μητέρα που γιορτάζουμε, θέλουμε να τιμήσουμε, της αφιερώνουμε κάρτες, κατασκευές και δώρα. Να πούμε, όμως, σε κάθε κορίτσι ότι δεν περιμένουμε από εκείνο να γίνει μητέρα. Δεν είναι υποχρέωση κανενός κοριτσιού ούτε να το θέλει ούτε να το κάνει. Και δεν πρέπει να μεγαλώσει με αυτό το άγχος στη ζωή του. Είναι μια δική του επιλογή που θα κάνει αν θελήσει.

Να πούμε σε κάθε κορίτσι ότι δεν υπάρχει κανόνας για το πότε είναι καλύτερο να γίνει μητέρα, αν θελήσει. Άλλες γυναίκες εργάζονται και παράλληλα φέρνουν



στον κόσμο παιδιά, άλλες αφοσιώνονται μόνο στο να μεγαλώσουν τα παιδιά τους, άλλες κάνουν παιδιά αφού καταξιωθούν επαγγελματικά, άλλες πριν, κι όλες μπορεί να είναι επιτυχημένα παραδείγματα, και κυρίως ευτυχισμένα. Να πούμε, όμως, σε κάθε κορίτσι ότι το σώμα του του ανήκει και αυτό δυστυχώς δεν θεωρούνταν πάντα δεδομένο. Οι πατριαρχικές ή κλειστές κοινωνίες, οι προκαταλήψεις, τα κλειστά μυαλά πολλές φορές νομίζουν πως μπορούν να ορίσουν τις ζωές, τις συμπεριφορές και τις πράξεις των άλλων.

Κανένας δεν έχει αυτό το δικαίωμα· κάθε κορίτσι και κάθε αγόρι αποφασίζει για το σώμα του. Να πούμε σε κάθε κορίτσι πως εκείνο θα αποφασίσει αν θέλει να δει το σώμα του να αδυνατίζει, να παχαίνει, να κάνει ένα, δύο ή περισσότερα παιδιά, ή κανένα παιδί, να κάνει ρυτίδες, ραγάδες ή πλαστικές. Η ευτυχία είναι προσωπική υπόθεση και το σώμα επίσης. Να πούμε σε κάθε κορίτσι ότι δεν είναι κακό ή λάθος να μη θέλει ό,τι θέλουν οι άλλοι γύρω του, λάθος είναι να υπακούει σε ό,τι θέλει η κοινωνία ή ο περίγυρός του χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τα δικά του θέλω. Κάποια στιγμή τα θέλω μάς ξυπνάνε, ακόμα κι αν τα κοιμίσουμε καλά.

Τι θα ήθελες να σου είχαν μάθει από μικρή ηλικία; Πιστεύεις ότι υπάρχει πατριαρχία; Τι αλλαγές προτείνεις στο περιβάλλον σου;

Να πούμε σε κάθε κορίτσι πως, αν θελήσει να γίνει μητέρα και το σώμα της δεν μπορέσει, δεν πρέπει να νιώσει τύψεις, ενόχες ή ότι κάτι έκανε στραβά. Ένας οργανισμός όπως ο άνθρωπος δεν είναι εύκολο να ικανοποιήσει πάντα τα θέλω μας. Να του πούμε πως υπάρχουν κι άλλες λύσεις (υιοθεσίας, εξωσωματικής, παρένθετης μητέρας) και πως θα στηρίξουμε κάθε επιλογή του, αφού ενημερωθεί πολύ και σωστά για αυτές. Είναι λάθος να χρησιμοποιώ το «να του πούμε». Θα έπρεπε να γράψω «να του λέμε», σε μία συνεχή προσπάθεια τα νέα παιδιά να βγουν από τους φαύλους κύκλους στερεοτύπων, έμφυλων και μη, που μεγαλώνουν δυστυχισμένους ενήλικες.

Να λέμε λοιπόν σε κάθε κορίτσι πως μπορεί να ακολουθήσει ό,τι επάγγελμα θέλει, να φοράει ό,τι χρώματα θέλει, να γυμνάζεται όσο θέλει, να ντύνεται όπως θέλει, να παίζει με όποια παιχνίδια θέλει, να καταλαμβάνει όλες τις θέσεις επαγ-

γευματικά, να σκέφτεται ότι είναι γυναίκα και άνθρωπος, και να μην ντρέπεται για τίποτε από τα δύο.

Η αγάπη και η έκφρασή της δεν χωράνε σε στερεότυπα.

Τι θέλεις να θυμάσαι και τι να προσπαθήσεις;

Όλοι δεν αγωνιζόμαστε;

Κάποια μηνύματα που δέχομαι με συγκινούν λίγο παραπάνω. Δεν με προβληματίζουν, γιατί δεν περιγράφουν κάτι που ακούω για πρώτη φορά, αλλά για πολλοστή. Άλλωστε, το βλέπω γύρω μου. Μια κυρία μου έγραψε ότι το παιδί της γεννήθηκε πρόωρα σχεδόν δύο μήνες πριν από το αναμενόμενο. Αυτό από μόνο του γεμίζει άγχος, πανικό, φόβο τους γονείς για την εξέλιξή του. Λίγο παραπάνω τη μητέρα, καθώς βγαίνει από το σώμα της και νιώθει παραπάνω την ευθύνη της ζωής του.

Ποια ζωή αγωνίζεται παραπάνω;

Η συγκεκριμένη έσφιξε τα δόντια, σαν προωρομάνα, και έκανε κουράγιο.

Έτσι κι αλλιώς, η αγάπη δεν είναι ποτέ πρόωρη, τη βρίσκεις μέσα σου όταν την έχεις πιο πολύ ανάγκη

ή σε βοηθούν οι άνθρωποι γύρω σου να τη βρεις. Το παιδί έμεινε στο νοσοκομείο περίπου δύο μήνες και το πήραν σπίτι υγιέστατο. Η χαρά της οικογένειας τεράστια και η ανακούφιση επίσης. Παρ' όλα αυτά, η πορεία ήταν γεμάτη ανατροπές. Λίγα χρόνια μετά το παιδί δεν έχει μιλήσει ακόμα, ούτε έχει περπατήσει. Είναι θέμα χρόνου ή χρόνων;

Κανένας δεν μπορεί να πει με σιγουριά, κάθε περίπτωση είναι διαφορετική. Η οικογένεια είναι εκεί, το αγαπάει και το στηρίζει, μέρα με τη μέρα. Δεν συμβαίνει, όμως, το ίδιο με την κοινωνία. Ποτέ



δεν συνέβαινε. Το παιδί χρησιμοποιεί νάρθηκες για να στέκεται στα πόδια του. Και αυτό τραβάει την προσοχή. Η παιδική χαρά καταλήγει να είναι παρατηρητήριο. «Κοιτάξτε αυτό το παιδί», «Το κακόμοιρο». Κανένα παιδί, όμως, δεν θέλει να είναι κακόμοιρο. Και καμιά μάνα δεν θέλει το παιδί της να το βλέπουν έτσι. Το αντίθετο.

Βγαίνουν από το σπίτι για να γίνουν μέρος της κοινωνίας, όχι εξαίρεση. Για να ενσωματωθούν, όχι για να απομονωθούν.

Έχεις ζήσει παρόμοιο περιστατικό από κοντά; Είναι κάποια μητρότητα πιο δύσκολη από άλλες;

Και είναι αλήθεια, δεν μοιάζουν με τα άλλα παιδιά. Δεν είναι. Ούτε στην όψη ούτε μέσα τους. Ούτε στο μυαλό, στην ψυχή, στις πράξεις. Σκοπός δεν είναι να σεβόμαστε το ίδιο, αλλά το διαφορετικό, το μοναδικό, ότι όλοι είμαστε διαφορετικοί. «Είμαι υπερήφανη για το παιδί μου που επέζησε, να ντρέπομαι επειδή κάποιοι το δείχνουν ή δεν το πλησιάζουν καν; Δεν αντέχω όλα αυτά τα βλέμματα, όταν προσπαθούμε τόσο πολύ». Και η αλήθεια είναι ότι προσπαθούν.

Θεραπείες όλων των ειδών, για κίνηση, για λόγο, για συναίσθημα. Μια «θεραπεία» για την αποδοχή πρέπει να βρούμε, για την κοινωνία εκεί έξω που δυσκολεύεται να αποδεχτεί ότι το διαφορετικό είναι κι αυτό υγιές ή προσπαθεί να είναι ή να βρει τον τρόπο να ζήσει. Την επόμενη φορά που θα δείτε ένα τέτοιο παιδί, «αγκαλιάστε» το. Θα το βοηθήσετε. Την επόμενη φορά που θα δείτε μια τέτοια μαμά/έναν τέτοιο μπαμπά δίπλα χαμογελάστε της/του, μην ψιθυρίζετε για αυτήν/αυτόν. Θα της/του κάνετε καλό. Μιλήστε της/του. Ρωτήστε αν είναι καλά, αν θέλουν το οτιδήποτε. Όλοι αγωνίζονται. Κάποιοι ίσως λίγο παραπάνω.

Κι αν το σκεφτούμε καλά, όλοι έχουμε έναν λόγο να νιώθουμε άσχημα, περίεργα ή αμήχανα για τον εαυτό μας ή για το παιδί μας. Δεν θα έπρεπε. Αν συμφωνούσαμε όλοι, σιωπηλά ή φωναχτά, να σταματήσουμε να κοιτάμε περίεργα ο ένας τον άλλον, να συγκρίνουμε τα παιδιά μεταξύ τους, θα κάναμε καλό και σε μας και στα παιδιά μας και στην κοινωνία την ίδια. Κανένας δεν θα έπρεπε να νιώθει άσχημα γι' αυτό που είναι, απλώς γιατί είναι. Και εδώ δεν χωράνε δικαιολογίες ή απολογίες. Είναι η ζωή του.

Τι θέλεις να θυμάσαι και τι να προσπαθήσεις;

Ένα βιβλίο γεμάτο ιστορίες, αληθινές ιστορίες
στοργής, τρυφερότητας, αγκαλιάς

πολλοί γονείς
νιώθουν πως επιπλέουν,
άλλοι πνίχονται,
λίγοι αισθάνονται άνετα με το κολύμπι.
Άρχησα να καταλάβω τι σημαίνει να είσαι γονιός.
Είσαι αυτός που ψάχνει συνεχώς ένα σωσίβιο.
Ποιες λέξεις να πω, ποιες πράξεις να μου δικαιολογήσω,
μην πληρώσω, τι παιδί θα μεγαλώσω, σε τι κόσμο,
με τι τρόπο, μόνο εχώ ξέρω τι περνάω,
πόσες θυσίες και πόσα σωσίβια χύρεψα.
Στο κάτω κάτω δεν φταίμε εμείς που δεν γεννηθήκαμε έτοιμοι,
ούτε οι γονείς μας που δεν μας προετοίμασαν.
Κι αυτοί από ένα «πέσε και κολύμπα» προήλθαν.

Έλα λοιπόν, δώσε μου το κέρι,
κι εσύ, παιδί, κι εσύ, μεγάλο παιδί,
έλα να ψηλώσουμε μαζί.

ISBN:978-618-03-3985-7



9 786180 339857

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83985

metaixmio.gr

 ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ
ΚΑΙ ΣΕ
e-book